

JORDI VICENT

FÈLIX PONS, SENYOR DE LES AUTONOMIES

«Comprendre el fet nacionalista»

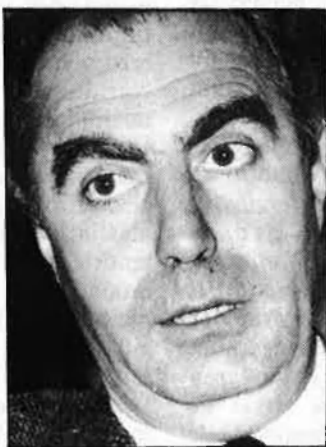
Fèlix Pons, mallorquí, senyor de les autonomies, ha marcat tot un canvi —si més no, formal— en aquest gabinet. Des de la condició de perifèric, està per un model d'estat on les realitats nacionals traspassen el paper escrit. Però dins d'un ordre.

J. M. Sanmartí

—**S**embla que la feina principal d'un ministre d'Administració Territorial és convèncer la gent que el sistema autonòmic funciona.

—La feina principal d'un ministre d'Administració Territorial és que les administracions públiques funcionin, i no que la gent s'ho cregui. Si funcionen normalment, la gent s'ho creu. Per tant, els objectius bàsics del Ministeri són facilitar el desenvolupament institucional, la consolidació institucional, la coordinació entre administracions i fa-

«Un estat integrador».

cilitar que les autonomies, que són les administracions indicades, també funcionin. I, lògicament, si funcionen, no faran esforços perquè no es noti, sinó que en faran perquè se sàpiga.

—Si vosté hagués estat ministre d'Administració Territorial entre 1979 i 1986, ¿el sistema autonòmic seria semblant a l'actual?

—El sistema, sens dubte, seria el mateix. Perquè el sistema ve definit per la Constitució. L'any 79 s'havien aprovat els estatuts de Catalunya i del País Basc en l'aprovació dels quals jo vaig participar des de la Comissió Constitucional, i els estatuts posteriors estan inspirats en el sistema dis-

senyat a la constitució. Per tant, difícilment el sistema seria un altre.

—Però es pot pensar, encara hi ha gent que ho creu, que hi ha autonomies de primera i autonomies de segona.

—No. Hi ha l'aplicació d'una de les possibles fórmules que la Constitució permet. D'acord amb la Constitució s'hauria pogut anar a un mapa autonòmic, en totes les autonomies, per la via del 151. Això era possible. Comptant —naturalment— amb el fet que les institucions i les poblacions interessades que havien de prendre la iniciativa l'haguessin presa. Si els dos partits majoritaris d'aquell moment, UCD i PSOE, haguessin pres aquesta decisió, haurien pogut avançar per la via del 151 totes les autonomies.

Possiblement, això hauria tingut un gran cost polític, perquè Catalunya i el País Basc, i possiblement Galícia també, haguessin vist amb molt de re-

cel aquesta operació i haguessin pensat que això era per difuminar la seva autonomia històrica que la Constitució els reconeixia, i possiblement també hauria tingut complicacions importants des d'un punt de vista més pràctic i més concret, perquè el procés de transferències del 143 s'ha evidenciat que era un procés complicat, i generalitzar les transferències del 151 a totes les comunitats autònomes crec que no s'hauria fet de forma satisfactòria, ni amb el ritme que s'ha fet el 143.

—*Tradicionalment, els ministres d'Administració Territorial s'han dut malament amb els partits nacionalistes en el govern i, fins i tot, amb sectors de la premsa, per exemple la de Barcelona. En canvi, a vostè, això no li ha passat, sinó més aviat al contrari. ¿Què ha canviat durant aquests nou mesos?*

—No sé què ha canviat. Això, ho haurien de dir els mateixos mitjans al·ludits en la pregunta. En això pot influir des del caràcter i el tipus de persona fins a una circumstància que em sembla que no s'havia donat en aquest ministeri, que és la condició de catalanoparlant, no sols perquè es pugui parlar en el mateix idioma sinó perquè necessàriament dona una perspectiva de comprensió més profunda d'una realitat que a voltes no es comprèn, des d'una cultura, com ho ha estat la castellana, oficialitzada durant tants anys.

El fet d'un catalanoparlant o d'un bascoparlant des de la perspectiva d'un castellanoparlant és una anomalia quasi, una circumstància, no diré que molesta, però sí difícil d'entendre en tota la naturalitat. Això, naturalment, no és el meu cas, perquè la primera llengua que vaig parlar en la meua vida va ser el català i per tant, sentir parlar català ni és una molèstia ni és una ofensa ni és un problema. És la cosa més natural de món.

I, lligat potser amb això, la comprensió del fet nacionalista. Jo crec que una cosa és el projecte polític nacionalista, que vol extreure la seua força del fet sociològic nacionalista, que una vegada que es transforma en projecte polític entra en conflicte amb altres projectes polítics, i una altra cosa és el nacionalisme com a fet sociològic, com a realitat arrelada a una societat, que crec que cap anàlisi seriosa no pot defugir. Crec que el nacionalisme no s'haurà de combatre com a fet, sí que s'ha de combatre el projecte polític nacionalista, perquè

s'ha plantejat a la batalla política com a adversari.

—*Si li deixessin opció, dins el realisme polític, ¿què li a gradraria fer d'aquí al 22 de juny?*

—Ho tinc claríssim. M'agradaria deixar fet el conveni amb les comunitats autònomes per regular la seva participació en la vida europea, m'agradaria haver pogut acabar el problema de finançament autonòmic. M'agradaria tenir adaptats els decrets de règim local. El text, refós, ha estat publicat ja, però, els decrets, alguns es publicaran abans del 22 de juny, no tots. Amb això em conformaria.

—*Vista l'experiència passada i pensant en el futur, ¿no és millor que la política autonòmica estigui en mans de perifèrics?*

—Jo no som qui per dir-ho. Crec que és important per una raó que deia abans. La política autonòmica en gran part ha de ser una política que ajudi a encaixar les institucions a la realitat, que faci que la fricció de la realitat amb les institucions sigui la mínima possible. Si s'està en condicions d'entendre millor la realitat, s'està en condicions de tenir una visió més acabada de la política autonòmica i, si s'és perifèric i es coneix aquesta realitat com a vivència, com a experiència pròpia i no com a notícia, també hi ha un millor coneixement de la realitat.

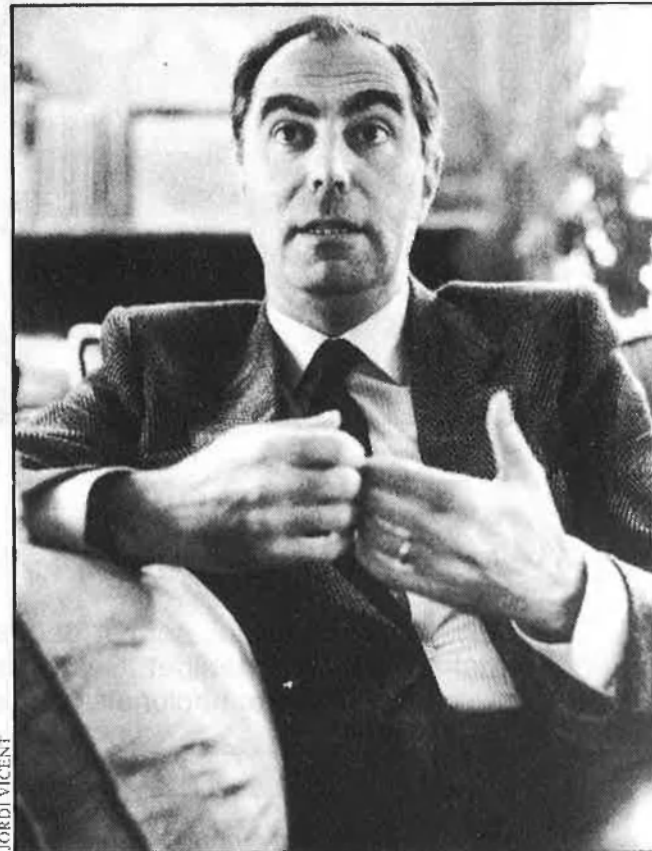
El problema més important és aconseguir que el nou estat democràtic se senti per totes les parts implicades, per totes les institucions, per totes les realitats socials significatives i importants com un estat propi, això significa que aquest estat, per no ser una abstracció llunyana o una realitat que se sent com aliena, ha de ser un estat que integri de veritat totes aquestes realitats. I aquesta integració passa per una racionalització de totes les cultures i de totes les realitats.

—*Hi ha molta gent que creu que aquest país funciona gràcies als ajuntaments, perquè, potser, és l'administració més immediata del ciutadà.*

—En gran mesura, sí, malgrat que em sembli una afirmació exagerada, però bé, tendencialment té un grau important d'encert. A la sessió de clausura de la Federació Espanyola de

Municipis vaig venir a dir una cosa semblant i és que, durant la transició, les institucions que realment havien vertebrat el país havien estat els municipis, que són els que han resistit més com a institucions, perquè estan molt arrelades, tenen un perfil molt clar per als ciutadans a nivell d'identificació molt important, no són conflictives, no són problemàtiques en relació a l'estat i potser per aquesta solidesa mateixa se'ls ha prestat poca atenció.

—*Fa pocs dies, un prestigiós alcalde català ha dit que els ajuntaments han d'esdevenir un lobby i que han d'anar a tota. ¿Què opina vostè del*

JORDI VICENT

lobby municipal?

—Home, l'alcalde de Girona és un home que se sol distingir per la veu i la rotunditat de les seves expressions. Jo crec que els ajuntaments no s'han de constituir en *lobby*. Les institucions no han d'aspirar mai a constituir-se en *lobby* ni en grups de pressió, han d'aspirar a exercir les seves competències bé, perquè això és el que els dona més influència; i, sobretot, han d'entendre que el país no és una suma de municipis, és una suma de temes municipals, però és una suma de moltes altres coses. Crec que convertir els ajuntaments en un *lobby* enfront de l'estat o enfront de les comunitats autònomes és distorsionar el funciona-

ment correcte de la vida pública.

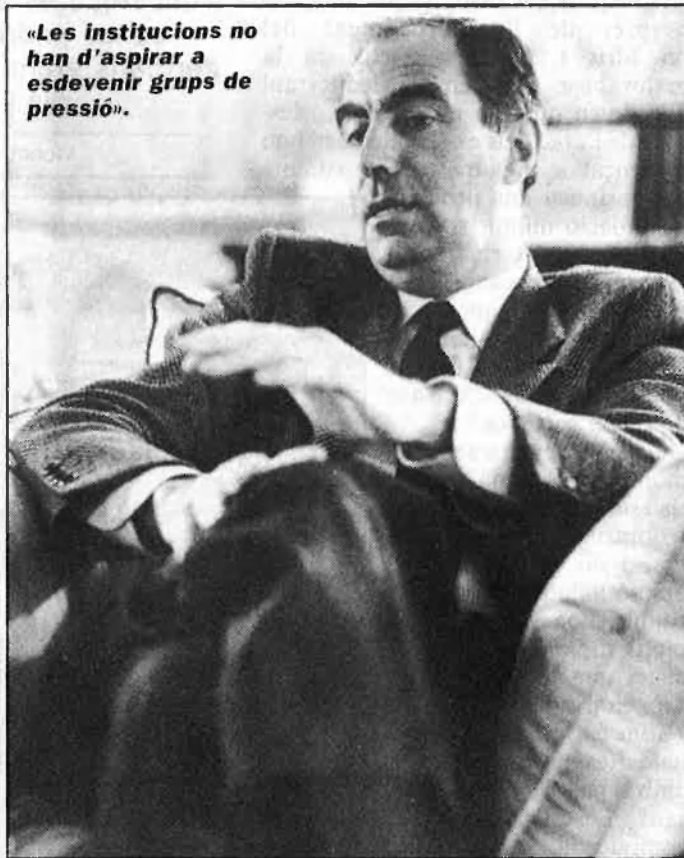
—Però la sentència del tribunal constitucional, de desembre, ha estat un colp molt fort per als ajuntaments i tenen raons, podríem dir, per estar preocupats.

—Crec que tots hauríem de fer un esforç per no confondre els ciutadans. L'altre dia, en el discurs de cloenda de la VI Assemblea General de la Federació de Municipis de Catalunya, la relació de greuges que va fer el president de la federació, l'alcalde de Girona, va incloure entre els greuges la sentència del Tribunal Constitucional. I, és clar, a mi em sembla que ai-

vaig participar. I estic identificat, des d'una perspectiva personal, des de fa molts anys, amb tot el procés d'elaboració d'aquest estatut, i és difícil que la meua idea al respecte canviés des del moment en què vaig ser nomenat ministre.

És un bon estatut. Com totes les normes quan s'han posat en funcionament, se n'han descobert unes petites fissures i alguns problemes, algun que va quedar per resoldre deliberadament. Tampoc no he canviat respecte a l'autonomia balear. Jo, sent cap de l'oposició, em vaig oposar a la pretensió d'ampliar les competències

gents, sinó per la realitat sociològica, incloure-la obertament en una àrea homogeneïtzada o oberta de llengua catalana tindria dificultats. Parl del País Valencià. El que m'agradaria, no és tant que aquestes comunitats es poguessin posar d'acord a establir una política de relacions culturals, de col·laboració cultural, sinó que fos el mateix estat el que entengués que aquesta realitat és pluricomunitària i no es pot dividir, i que, com més es faci això des de l'estat, més es desactivarà la temptació d'utilitzar aquesta circumstància com a element potenciador de projectes que no tenen res a

«Les institucions no han d'aspirar a esdevenir grups de pressió».

xò és confondre l'estat de les coses. Ni el govern ni l'administració no tenen la més mínima responsabilitat pel que fa a la sentència, que crea molts problemes amb el govern i que no és la que aquest hauria desitjat.

—Ministre, ¿l'estatut de les Illes es veu igual com a cap de l'oposició de les Illes que com a ministre?

—Exactament igual, entre altres coses perquè jo, aquest estatut, l'he viscut des de més perspectives. El vaig viure com a diputat ponent, com a inspirador de l'època de la pre-autonomia, de les línies mestres, perquè l'estatut de les Illes Balears és pràcticament fill d'un avantprojecte que va elaborar la Federació Socialista Balear, una comissió en la qual

per via de l'article 150 de la Constitució i això ho vaig fer estant allà.

—¿Què pensa dels acords culturals amplis entre els tres països catalano-parlants?

—Sí. Crec que difícilment aquests acords culturals en aquests moments podrien tenir un sentit que anés més enllà del d'aquesta col·laboració cultural i difícilment podrien encobrir projectes d'abast diferent.

—Per exemple, ¿l'ensenyament?

—Possiblement sí, el problema és que, dissortadament, no podem parlar de tres comunitats, perquè jo crec que en dues comunitats aquesta col·laboració seria relativament fàcil, però, com tots sabem, amb una tercera, no per manca de voluntat dels seus diri-

veure amb la cultura.

—I finalment, és una pregunta però ho formulo com una afirmació: diuen que el sistema, el nou sistema de finançament autonòmic, podrà entrar en funcionament per al pressupost del 1987, ¿no és un excés d'optimisme?

—No, no ho és. Jo havia fet darretament alguna afirmació que ha resultat una mica arriscada, que en dos mesos estaria resolt el problema del finançament i que em semblava, potser, la hipòtesi més optimista de totes. Això era abans de la convocatòria de les eleccions, perquè aquestes crec que comportaran un entrebanc, però en el pressupost del 87, sens dubte, la previsió corresponent al finançament nou estarà acabada. □